

Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n ylimääräinen yhtiökokous 7.11.2023

VD/2253/00.01.05.03/2023

PT/K-ML/RK-K

Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa 7.11.2023 käsitellään käyttöiän päässä olevan raitiovaunukaluston korvaamista koskevaa investointia ja pääkaupunkiseudun pikaraitioliikenteen kasvun mahdollistavan raitiovaunuhankinnan investointia (sis. Vantaan ratikan vaunuhankinta).

Osakkaat	Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki, Vantaan kaupungin omistusosuus vähäinen ja kohdistuu vain CP-osakesarjaan;
Yhtiön toimiala	Metro-, raitiotie-, lauttaliikenne- ja kaupunkipyöräilypalvelut. Yhtiö rakennuttaa, hoitaa, ylläpitää, valvoo, vuokraa ja kehittää joukkoliikenteen infrastruktuuria ja siihen liittyviä tiloja ja toimintoja sekä tarjoaa näihin liittyviä palveluja;
Hallitus	Yhtiöjärjestyksen mukaan 3–8 jäsentä. Osakassopimuksen mukaan Helsingin kaupunki nimeää 3 jäsentä, Vantaan kaupunki nimeää yhden hallituksen jäsenen. Lisäksi nimetään kaksi ulkopuolista asiantuntijajäsentä. Hallituksen toimikausi on kaksi vuotta;
Hallitus 2023	Yksi Vantaan nimeämä edustaja;
Tilintarkastus	Yhtiöllä on yksi (1) tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastusyhteisö. Yhtiökokous voi valita yhtiön ensimmäisen tilintarkastajan vasta yhtiön perustamisen jälkeen;
Tilintarkastaja 2023	KPMG Oy Ab

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 22.9.2021 Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen (HKL) toiminnan yhtiöittämisestä metron infra- ja liikennöintisopimuksiin liittyviä toimintoja lukuun ottamatta. Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:hyn päätettiin siirtyvän HKL:n kaikki muu omaisuus, sopimukset sekä HKL:n nykyinen henkilöstö kokonaisuudessaan. Vantaan **kaupunginhallitus** päätti 30.11.2021 (§10) osakkaaksi liittymisestä yhtiöön.

Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n perustamissopimus allekirjoitettiin 23.11.2021 ja yhtiö rekisteröitiin kaupparekisteriin 17.12.2021. Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n varsinainen operatiivinen toiminta alkoi 1.2.2022, jolloin myös omaisuus ja henkilöstö siirtyivät yhtiöön HKL:ltä. Vuonna 2022 tehtiin lisäksi maksullinen 100 000 euron osakeanti Vantaan kaupungille (1000 osaketta).

Kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023 (§5), että Vantaan ratikka toteutetaan Vantaan ratikan hankesuunnitelman pääperiaatteiden mukaisesti. Ratikan rakentaminen voidaan aloittaa sitten, kun tulevan MAL-sopimuksen mukainen valtion investointirahoitus on varmistunut. Päätöksessä todetaan myös, että Vantaan ratikan rakentaminen edellyttää määrärahojen osalta valtuuston hyväksyntää seuraavan talousarvion yhteydessä.

Kaupunginhallituksen hyväksymän Vantaan ratikan hankesuunnitelman mukaan kaluston, kuten muutkin pääkaupunkiseudun raitiovaunut, hankkii Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy.

Kaupunginhallitus on 21.8.2023 (§5) hyväksynyt Vantaan ratikan kaluston hankesuunnitelman ja todennut, että Vantaan ratikan vaunuhankinta keskeytetään, mikäli valtio ei sitoudu Vantaan ratikan investointirahoitukseen tai jos Vantaan kaupunginvaltuusto ei myönnä määrärahoja raitiotien rakentamiseen vuoden 2024 talousarvion yhteydessä.

Käyttöiän päässä olevan raitiovaunukaluston korvaaminen

Hallitus esittää yhtiökokoukselle kantakaupunkiliikenteen käyttöiän päässä olevan raitiovaunukaluston korvaamista niin, että investoinnin arvonnalisäveroton kokonaishinta yhteensä on enintään 107,0 milj. euroa (kustannustasossa syyskuu 2023). Hankinta ei koske Vantaan kaupunkia eikä Vantaan kaupunki ole sitoutunut yhtiön osakassopimuksen mukaan järjestämään rahoitusta yhtiölle/tulevalle Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne -konsernille tämän investoinnin osalta.

Pääkaupunkiseudun pikaraitioliikenteen kasvun mahdollistava raitiovaunuhankinta sis. Vantaan ratikan vaunuhankinnan

Hallitus esittää yhtiökokoukselle pääkaupunkiseudun pikaraitioliikenteen kasvun mahdollistavien raitiovaunujen investoinnin toteutuksen hyväksymistä niin, että investoinnin arvonnalisäveroton kokonaishinta yhteensä on enintään 163,7 milj. euroa (kustannustasossa syyskuu 2023). Investointi jakaantuu Vantaan rahoittamaan Vantaan ratikan vaunuhankintaan enintään 82 milj. euroa ja Helsingin kaupungin rahoittamaan Länsi-Helsingin raitioteiden vaunuhankintaan enintään 82 milj. euroa.

Vantaan ratikan vaunuhankinnan osalta investointia ei toteuteta, mikäli valtio ei sitoudu Vantaan ratikan investointirahoitukseen, tai jos Vantaan kaupunginvaltuusto ei myönnä määrärahoja raitiotien rakentamiseen vuoden 2024 talousarvion yhteydessä. Raitiovaunujen hankinnat ovat hyvin pitkäkestoisia projekteja ja siksi kalustohankinta Vantaan ratikan liikennöintiä tulee pitää käynnistää, vaikka MAL-rahoitus valtiolta ei ole vielä varmistunut. Mikäli kalustohankinnan aloittamista lykätään, myös Vantaan ratikan liikennöinnin aloittaminen lykkääntyy tai esisarjan vaunun testaamisesta saatava hyöty jää saavuttamatta. Hankinnan tarjouspyyntöön tullaan kirjaamaan, että tarjouspyyntö voidaan vetää takaisin, jos valtion rahoitusta Vantaan ratikka -hankkeelle ei myönnetä.

Investoinnissa hankintaan yhteensä noin kolmekymmentäkolme (33) uutta kahteen suuntaan ajettavaa pikaraitiovaunua mahdollistamaan liikennöinti Länsi-Helsingin raitioteiden pikaraitioteille (15 vaunua) ja Vantaan Ratikan pikaraitioteille (18 vaunua). Kaupunkiliikenne Oy valmistelee Helsingin ja Vantaan vaunuhankintoja, ja Vantaa vastaa osakassopimuksen mukaisesti rahoituksen järjestämisestä Vantaan vaunuhankinnan osalta. Vantaan ratikan rakentaminen voi alkaa aikaisintaan vuonna 2024 tulevan MAL-sopimuksen mukaisen valtion investointirahoituksen varmistuttua.

Hankkeen aikataulu on arvioitu ajoittuvan seuraavasti: vaunuhankinnan ja hankintaprosessin viimeistely tapahtuisi loppuvuoden 2023 aikana. Tavoitteena on sopimuksen allekirjoitus alkuvuodesta 2025. Alustavasti vaunutoimitukset ajoittuisivat vuosille 2027–2029. Aikataulu pohjautuu oletukseen, että Länsi-Helsingin raitioteiden ja Vantaan Ratikan pikaraitiolinjan rakentaminen aloitetaan arviolta vuonna 2025 ja liikennöinti aloitettaisiin vuonna 2029.

Hankinnassa huomioidaan kaluston 40 vuoden elinkaaren aikaisia kokonaiskustannuksia. Vaunujen ostohinta tulee olemaan hankinnassa tärkeänä kriteerinä, mutta vaunun valinnassa tullaan painottamaan myös elinkaarikustannuksia. Vaunujen suunnittelussa huomioidaan HSL:n palvelukuvauksen ja HSL:n johtoryhmän 10/2020 hyväksymän pikaraitiovaunukonseptin asettamat vaatimukset.

HSL vastaa raitiovaunujen kustannuksista matkustajaliikenteen aloittamisesta eteenpäin. Nykyisen raitioliikenteen liikennöintisopimuksen mukaisesti raitioliikenteeseen käytettävän kaluston pääomakustannukset maksetaan Kaupunkiliikenneyhtiölle osana liikennöintikorvauksen pääomaosuutta. Tämän hankinnan kohteena olevan kaluston osalta sovellettavaa sopimusta ei vielä ole, joten pikaraitiovaunujen käytöstä ja kustannusten maksamisesta on laadittava erillinen sopimus. Kaupungit vastaavat rakentamisvaiheen kustannuksista erillisen vastuunjakosopimuksen mukaisesti. Kaikki edellä mainitut sopimukset raitiovaunujen käytön aikaisten kustannusten kattamisesta ja valmistusaikaisten kustannusten takaamisesta on hyväksyttävä yhtiön/omistajakaupunkien toimesta ennen lopullisen tarjouspyynnön lähettämistä, joka tapahtuu tämänhetkisen arvion mukaan syksyllä 2024.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymältä (jäljempänä ”HSL”) on pyydetty lausunto investointia koskien. HSL näkee uusien pikaraitiovaunujen hankinnan olevan tärkeä ja ajankohtainen, jotta liikenne uusilla pikaraitioiteilla on mahdollista käynnistää. HSL:n huomauttaa lausunnossaan, että uuden pikaraitiovaunukaluston tulee täyttää HSL:n laatimassa pikaraitioliikenteen palvelukuvauksessa ja pikaraitiokalustokonseptissa kalustolle asetetut vaatimukset. Kaluston on myös oltava käytettävissä kaikella pikaraitiotieinfraalla, huomioiden myös Vantaan ratikan mahdollinen akkukäyttövaatimus riittävälle määrälle kalustoa. HSL toteaa, että hankesuunnitelman puoltamisen ja sen edellyttämän rahoituksen hyväksymisen edellytyksenä HSL:n osallistuminen hankkeen suunnitteluun tulee jatkossakin olla riittävällä tasolla. HSL nostaa myös lausunnossaan esiin, että vaunuhankinnan pienen koon takia vaunukohtainen yksikköhinta on arvioitu muodostuvan kalliimmaksi kuin aikaisemmissa vaunuhankinnoissa.

Kaupunginhallitus on 21.8.2023 (§ 5) hyväksynyt Vantaan ratikan kaluston hankesuunnitelman, jossa Vantaan ratikan vaunujen hankinnan kokonaishinnaksi arvioidaan yhteensä noin 79 miljoonaa euroa jakautuen vuosille 2024–2033. Yhtiökokoukselle tehdyn päätösesityksen mukaan Vantaan ratikan vaunuhankinnan osuus on enintään 82 milj. euroa (kustannustasossa syyskuu 2023). Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n mukaan kalustohankinnan enimmäishintaan on tullut korotus siksi, ettei hinnoissa ollut yhtiön puolelta aiemmin huomioitu rakentamisaikaisten korkojen osuutta. Tämän vuoksi yhtiökokousedustajan tulee esittää, että Vantaan ratikkaa koskeva kalustohankinnan investointipäätös on ehdollinen sille, että Vantaan kaupunginhallitus hyväksyy kustannusten osalta päivitetyn hankesuunnitelman.

Kaupunkiympäristön toimialalla ei ole edellä selostusosassa esitetyn lisäksi olennaisia huomioita yhtiökokouspäätökseen tai kokouskutsun liiteaineistoon liittyen. Toimiala huomauttaa, että liiteaineistossa on esitetty virheellisesti Vantaan pikaraitiotien kustannuksiksi vanhentunut kustannusarvio 79 milj. euroa. Lisäksi vaunujen tyypeiksi on esitetty vaunumääriä käsittelevän taulukon otsikoinnissa B/C, vaikka hankinnassa hankitaan taulukkoon jäljempänä merkityn mukaisesti vain A ja B tyyppin vaunuja.

Vantaan ratikkaan liittyvä yhtiökokouskutsun liiteaineisto on kokonaisuudessaan oheismateriaalina nähtävissä konsernijaoston extranet-työtilassa.

Konsernijaosto 23.10.2023 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valtuuttaa konsernilakimies Samuli Vartiainen tai toinen konserniohjaus ja -valvonta - yksikön lakimies edustamaan Vantaan kaupunkia Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa 7.11.2023, ja
- b) antaa yhtiökokousta varten menettelyohjeiksi
- esittää, että pääkaupunkiseudun pikaraitioliikenteen kasvun mahdollistavan raitiovaunuhankinnan investointipäätös tehdään ehdollisena sille, että Vantaan kaupunginhallitus hyväksyy Vantaan ratikan vaunuhankinnan kustannusten osalta päivitetyn hankesuunnitelman;
 - kannattaa muita yhtiökokoukselle tehtyjä esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)